

Analiza stope zaposlenosti i nezaposlenosti u Europskoj uniji

Pupić-Bakrač, Stipe

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:937227>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-30**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Stručni preddiplomski studij
Poslovna ekonomija – smjer Trgovinsko poslovanje

**ANALIZA STOPE ZAPOSLENOSTI I NEZAPOSLENOSTI U
EUROPSKOJ UNIJI**

Završni rad

Stipe Pupiće-Bakrač

Zagreb, rujna 2023. godine

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Preddiplomski stručni studij
Poslovna ekonomija – smjer Trgovinsko poslovanje

**ANALIZA STOPE ZAPOSLENOSTI I NEZAPOSLENOSTI U
EUROPSKOJ UNIJI**

**EMPLOYMENT AND UNEMPLOYMENT RATE ANALYSIS
IN THE EUROPEAN UNION**

Završni rad

Student: Stipe Pupić-Bakrač

JMBAG studenta: 0067608676

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Tomislav Sekur

Zagreb, rujan 2023. godine

Ime i prezime studenta/ice

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je _____

(vrsta rada)

isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Zagrebu, _____

(potpis)

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.2. Izvori podataka	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	1
2. Analiza stope zaposlenosti u EU	2
2.1. Tržište rada i zaposlenost	2
2.2. Mjere za poticanje zapošljavanja	3
2.3. Prikupljanje podataka zaposlenosti	8
2.4. Zaposlenost žena	11
2.4. Usporedba zaposlenosti sa zemljama Europske unije	12
3. Analiza stope nezaposlenosti u Europskoj uniji.....	16
3.1. Definicija i vrste nezaposlenosti.....	16
3.2. Posljedice nezaposlenosti	21
4. Veza između visoke nezaposlenosti i niske zaposlenosti.....	25
5. ZAKLJUČAK	30
LITERATURA.....	31
POPIS TABLICA.....	33
POPIS ILUSTRACIJA.....	34
POPIS SLIKA	35

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

U ovom radu se analizira stopa zaposlenosti i nezaposlenosti u Europskoj uniji. Nezaposlenost je i dalje jedan od najtežih ekonomskih i društvenih problema koje pogađaju neku zemlju. Ona ima ozbiljne ekonomske i društvene posljedice. Jedan od glavnih ciljeva zemalja je zadržavanje zaposlenosti, odnosno sprečavanje rasta nezaposlenosti koliko je god to moguće. Osim financijske sigurnosti, zaposlenost nudi socijalnu sigurnost, daje osobi samopouzdanje i svrhu u životu. U tu svrhu u radu je provedena analiza zaposlenosti i nezaposlenosti za svih 27 članica Europske unije u razdoblju od 2013. do 2022. godine.

1.2. Izvori podataka

Za pisanje teorijskog dijela rada koristiti će se domaća i strana literatura. Obzirom da se radi o opširnoj temi, većina literature će biti domaća literatura u obliku znanstvenih i stručnih članaka i strana literatura u obliku podataka koji će se koristiti za izradu tablica i grafikona kako bi najbolje usporedili zaposlenost i nezaposlenost.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Rad je strukturiran, ne uključujući uvod i zaključak, u tri glavne cjeline. U prvoj cjelini ćemo analizirati zaposlenost u Europskoj uniji. Prvo ćemo odrediti definiciju tržišta rada i definiciju zaposlenosti kako bi lakše pratili i razumjeli podatke zaposlenosti. Druga cjelina se bavi analizom nezaposlenosti u Europskoj uniji. Nakon definicije nezaposlenosti, govorimo o posljedicama nezaposlenosti kao jednom od glavnih problema koje se zemlje danas susreću. U zadnjoj cjelini tražimo povezanost zaposlenosti i nezaposlenosti koristeći regresijsku analizu. Tu će nam pomoći dijagram raspršenosti pomoću koji nam pomaže da vizualno pogledamo podatke.

2. Analiza stope zaposlenosti u EU

2.1. Tržište rada i zaposlenost

Tržište rada i zaposlenost su međusobno povezani. Tržište rada najjednostavnije označava ponudu radnika i potražnju za radnicima. postupak pronalaženja zaposlenja. zapošljavanje. napredovanje. otkaze. čekanje na posao. konkurenciju u traženju posla i na samome poslu te uspostavljanje ravnotežne razine nadnica na tome tržištu (Obadić, 2016). Na hrvatsko tržište rada utječu razni procesi globalizacije, demografski trendovi te razni procesi u gospodarstvu koji su krajem 20. stoljeća smanjili potražnju za radnom snagom. Kako bi se smanjili troškovi radne snage, razvoj tehnologije je igrao ključnu ulogu u tome jer radnici korištenjem mobitela, laptopa i interneta mogu od kuće raditi. Radnik nije nužno fizički vezan za ured i fiksno radno vrijeme (Bejaković, 2020). Ponuda i potražnja su temeljne komponente tržišta rada. Najvažniji faktori koji determiniraju potražnju za radom su cijena radne snage (nadcina), promjena tehnologije, promjene u cijeni ostalih faktora, očekivanja, preferencije poslodavaca. Nakon ulaska u EU, tržište rada u Hrvatskoj se približilo standardnim tržišnim ekonomijama te je time pod brojnim egzogenim i endogenim faktorima. Jedan primjer, ujedno i glavni egzogeni faktor je globalizacija koja snažno utječe na tržište radne snage (Obadić, 2016).

Ponuda radne snage važan je čimbenik tržišta rada, a tržište rada smatra se jednim od najsloženijih i najosjetljivijih tržišta. Ono je pod utjecajem mnogobrojnih heterogenih čimbenika koji uključuju demografske karakteristike, karakteristike mirovinskog sustava, usklađenost obrazovnog sustava s potrebama tržišta i sl. Kako u mnogim razvijenim zemljama tako i u Hrvatskoj, podaci govore o velikom nedostatku ponude potrebne radne snage na tržištu rada, u usporedbi s potražnjom, a demografska kretanja, starenje stanovništva, veća angažiranost žena na tržištu rada, izrazita mobilnost radnika, kao i sve veća automatizacija i robotizacija poslovnih procesa imaju velike konzekvence za upravljanje ljudskim resursima u poduzećima. Zaposlenost ima važnu ulogu u društvu. Ljude se često definira i određuje u odnosu o tome čime se bave u životu. Zaposlenost nije samo važna kao položaj ljudi u zemlji, ona je bitna kako bi se stvorio dohodak, socijalna stabilnost, kvaliteta života te sudjelovanje u društvu. Rad je najbolji oblik socijalne skrbi zbog važnosti ekonomske neovisnosti i socijalne uključenosti. Ključni ciljevi socijalnih politika i politika tržišta rada razvijenih industrijskih zemalja su povećanje stope zaposlenosti. Nezaposlenost predstavlja jedan od najtežih ekonomskih i društvenih problema za zajednicu. Mnogo je manja šansa za siromaštvom ako su ljudi zaposleni. Ljudi sebi osiguravaju bolji položaj ako su u radnom odnosu nego da su u

sustavu nezaposlenosti gdje bi primali pomoć i naknadu. Brojni ljudi u Hrvatskoj i tranzicijskim zemljama su slabo zaposleni što dovodi do ekonomskog siromaštva i socijalne isključenosti. Sve ovo pokazuje kako tržište rada nije savršeno, kako istodobno postoji nezaposlenost i nepotpuna potražnja za radnicima. Zaposleni su svaka osoba koja u danom trenutku ili promatranom razdoblju ima posao (Bejaković, 2020).

Nezaposlena je svaka osoba koja nema posao, ali ga aktivno traži. Među najvažnije relativne pokazatelje tržišta rada ubrajamo stopu ekonomske aktivnosti, stopu nezaposlenosti i stopu zaposlenosti. Postotni udio aktivnog stanovništva ili radne snage u radno sposobnome stanovništvu predstavlja stopu ekonomske aktivnosti. Stopa nezaposlenosti je omjer broja nezaposlenih i aktivnog stanovništva ili radne snage. Ona predstavlja stanje u gospodarstvu, uspješnost gospodarske politike i mjerilo težine socijalnih teškoća i razlika u društvu. Ona ne prikazuje trajanje nezaposlenosti pa zbog toga nije najbolji pokazatelj stanja na tržištu rada. Stoga je stopa zaposlenosti najbolji pokazatelj stanja na tržištu rada. Ona predstavlja postotni udio zaposlenih u radno sposobnome stanovništvu. Zaposlenost se lakše definira pa je zbog toga statistički precizniji i objektivniji koncept (Obadić, 2016). Razlike u stopama zaposlenosti različitih zemalja u svijetu utječu niz različitih faktora poput produktivnosti rada, tehnološkog napretka, investicija, izravnih inozemnih ulaganja i drugo. Jedan od najvažnijih faktora kojeg treba uzeti u obzir prilikom analiziranja zaposlenosti između različitih zemalja je institucionalni okvir unutar kojeg pojedina zemlja djeluje. Bolje rečeno, u obzir se trebaju uzeti formalne institucije gdje se obavljaju ekonomske interakcije između različitih ekonomskih subjekata (Zdilar, 2021).

2.2. Mjere za poticanje zapošljavanja

Republika Hrvatska, uz druge zemlje Europske unije, ulaže u mjere aktivne politike zapošljavanja. One su namijenjene nezaposlenima koji imaju otežan pristup tržištu rada kako bi im mogli pomoći da se brzo i lako vrate na tržište. Među najranjivije skupine se ubrajaju mlade osobe, osobe s invaliditetom, starije osobe, dugotrajno zaposleni, žene, posebne skupine. Politike su kreirane prema specifičnostima svake skupine te ih navedene skupine mogu iskoristiti na razgovoru za posao, što im može dati prednost kod zapošljavanja. Mjere su intervencije na tržištu rada u kojima je aktivnost traženja posla povezana sa sudjelovanjem u programima uslijed kojih dolazi do promjene njihovog statusa na tržištu rada. Mjere aktivnih politika za zapošljavanje pokrivaju državne intervencije koje pružaju privremenu podršku skupinama koji se nalaze u nepovoljnom položaju na tržištu rada. Većina mjera je usmjerena kako bi se nezaposleni aktivirali, odnosno kako bi se pomoglo osobama koji su na

izlasku iz prisilne neaktivnosti u zaposlenost. Aktivne politike zapošljavanja imaju različite ciljeve ovisno o načinu pristupanja ekonomski i socijalnim problemima. Razlikuju se četiri tipa aktivne politike zapošljavanja, što je prikazano u tablici 1 (Bejaković, 2020).

Tablica 1. Tipovi aktivnih politika zapošljavanja

Tip	Cilj	Načini i alati
Pojačanje poticaja	<ul style="list-style-type: none"> - Ojačati pozitivne i negativne radne poticaje za osobe koje primaju naknadu 	<ul style="list-style-type: none"> - Porezne olakšice, naknade za zaposlene - Vremenska ograničenja naknada - Smanjenje naknada - Uvjetovanost naknada - Sankcije
Pomoć u zapošljavanju	<ul style="list-style-type: none"> - Ukloniti prepreke za zapošljavanje i olakšati ulazak na tržište radne snage 	<ul style="list-style-type: none"> - Službe zapošljavanja - Subvencije za zapošljavanje - Savjetovanja - Programi traženja posla
Javni radovi	<ul style="list-style-type: none"> - Obvezno sudjelovanje nezaposlenih osoba u programima javnih radova i ostvarivanju društveno korisnog rada, ograničavanje propadanja ljudskog kapitala tijekom nezaposlenosti - Sustav otvaranja radnih mjesta u javnom sektoru - Programi za usavršavanja i osposobljavanja koji nisu vezani za zaposlenje - Investiranje u ljudski kapital - Pojačati zaposlenost 	<ul style="list-style-type: none"> - Model otvaranja radnih mjesta u javnom sektoru - Programi usavršavanja i osposobljavanja koji nisu vezani uz zapošljavanje
Ulaganje u ljudski	<ul style="list-style-type: none"> - Pojačati izgled za pronalaženje zaposlenja 	<ul style="list-style-type: none"> - Osnovno obrazovanje - Stručno usavršavanje i

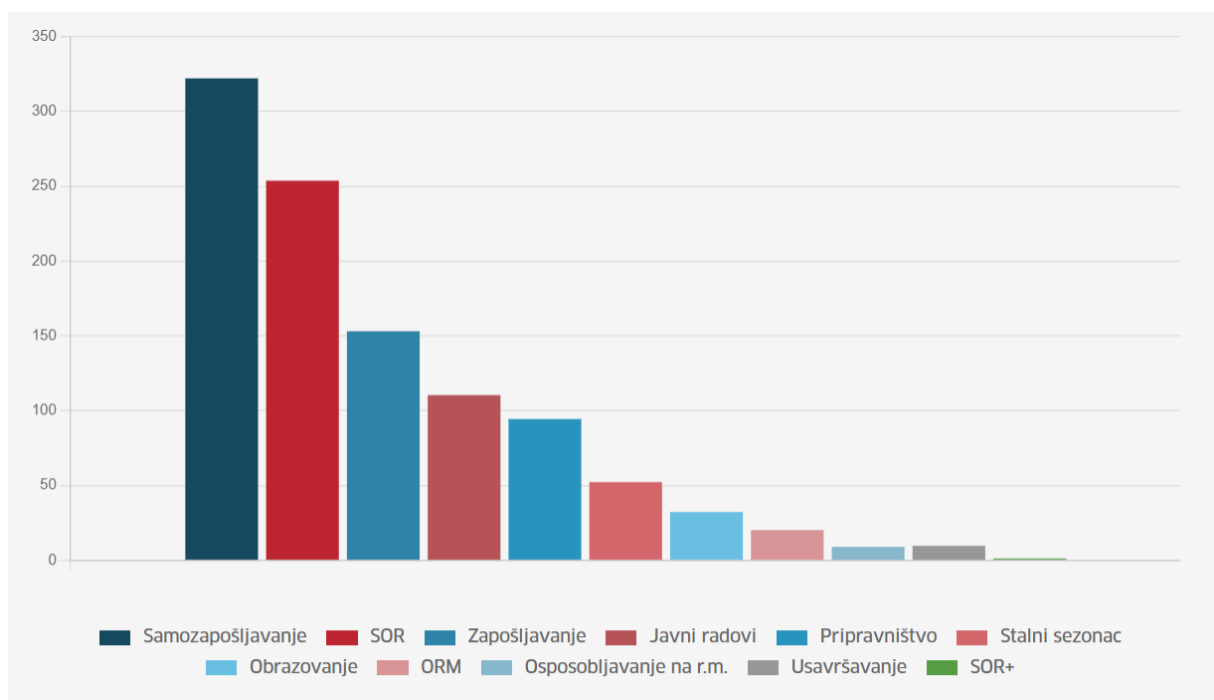
kapital	putem vještina, sposobnosti zaposlenih	poboljšanja stručnosti i	osposobljavanje
----------------	--	-----------------------------	-----------------

Izvor: Bejaković (2020)

Uz aktivne mjere za zapošljavanje, Hrvatska je ulaskom u Europsku uniju počela provoditi program „Garancija za mlade“. Ministarstvo rada i mirovinskog sustava je pripremilo strateški plan koji ističe da se program Garancija za mlade nastavlja provoditi sa strateškim ciljem brze aktivacije na tržištu rada kako bi se dobila veća motiviranost mladih za traženje zaposlenja, s brzom nadogradnjom znanja i vještina uz mogućnost nastavka obrazovanja, jednako kao i uključivanja u učenje na radnom mjestu ili pripravništvu. Europska komisija je uvidjela da su potrebni dodatni naponi u pogledu boljeg usklađivanja vještina i obrazovanja s potrebama na tržištu rada, s preporukom osnivanja novih Centara za informiranje i savjetovanje o karijeri (CISOK) kako bi se omogućile prilagođene usluge, savjetovanje i podrška cjeloživotnom profesionalnom usmjeravanju, s posebnim naglaskom na potrebama mladih. Europska unija također podržava plan za zapošljavanje mladih. Jedna od temeljnih izazova s kojima se susreće Europska unija je postizanje dugoročnog rasta i pozicioniranje kao ekonomije koja će ostvariti visoku zaposlenost i produktivnost, nakon vremena krize i pada u svjetskim ekonomskim razmjerima. Jedna od inicijativa je Mladi u pokretu koja je krenula još 2010. godine s ciljem što bolje integracije mladih na tržište rada i povećanje mobilnosti. Usmjeren je velikim dijelom na područje obrazovanja pri čemu se želi smanjiti postotak ranog napuštanja škole za 10%, potaknuti cjeloživotno učenje, neformalno obrazovanje te podignuti kvalitetu i poboljšati percepciju strukovnog obrazovanja, kako bi se postigla projekcija od 40% osoba između 30 i 34 godine sa završenim tercijskim obrazovanjem do 2020. Kako bi se nešto izravnije postavili u borbi protiv nezaposlenosti, Vijeće EU je prihvatilo Preporuku Europske komisije o Garanciji za u travnju 2013. godine, koja je usmjerena na ulaganje u ljudski potencijal mladih Europljana, kao načina za postizanje produktivne i ekonomski naprednije budućnosti, kroz aktivnosti zapošljavanja, obrazovanja i usavršavanja. Njime se nastoji osigurati da države članice ponude mladim ljudima do 25 godina (kasnije zbog različitih realnosti država članica prošireno na 29 godina) kvalitetan posao, pripravništvo ili nastavak školovanja prilagođen njihovim individualnim potrebama u roku od četiri mjeseca od izlaska iz formalnog obrazovanja ili gubitka zaposlenja. Ovakav program, prvi put se spominjao još 1981.godine, kao posve novi koncept javnih politika i mjera za zapošljavanje mladih, a dobio je svoj pravi oblik u vremenu nakon recesije u kojoj se

EU našla nakon 2008.godine. Princip joj je u bazi bio osigurati da službe zapošljavanja pronađu mladoj osobi odgovarajući posao u odnosu na obrazovanje, vještine i iskustvo ili da mladima budu omogućeno stjecanje takvih osobina koje potencijalni poslodavci traže, a sve je to dio strukturnih reformi koje olakšavaju prijelaz iz sustava obrazovanja na tržište rada te borbu protiv nezaposlenosti. Na ovaj se način željela postići visoka razina zaposlenosti mladih, kako bi se izbjeglo nepovoljno stvaranje velike skupine klasificirane kao NEET, na što odlaze veliki iznosi novca iz europskog proračuna, stvarajući trošak od otprilike 1,2 europskog BDP-a, što kroz izgubljene zarade, doprinose i poreze (Ledenko, 2017).

Slika 1. Isplate po mjerama od 2016. do 2022. (u mil. EUR)

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2022.)

Hrvatska nudi mjere umanjena godišnjeg poreza na dohodak osobama do 25 godina. Fizička osoba do 25 godina života koja ostvari dohodak od nesamostalnog rada (plaću), godišnji porez na dohodak umanjuje se za 100% razmjernog dijela porezne obveze obračunate na dio godišnje porezne osnovice od 47.780,28 eura. Umanjenje se koristi u godišnjem obračunu poreza na dohodak za cijelo porezno razdoblje u kojem obveznik navršava određenu godinu života. Godine rođenja mladih fizičkih osoba koje imaju pravo na umanjjenje u pojedinom poreznom razdoblju su vidljive u tablici (Porezna uprava, 2020).

Tablica 2. Godine rođenja mladih koji imaju pravo na poreznu olakšicu

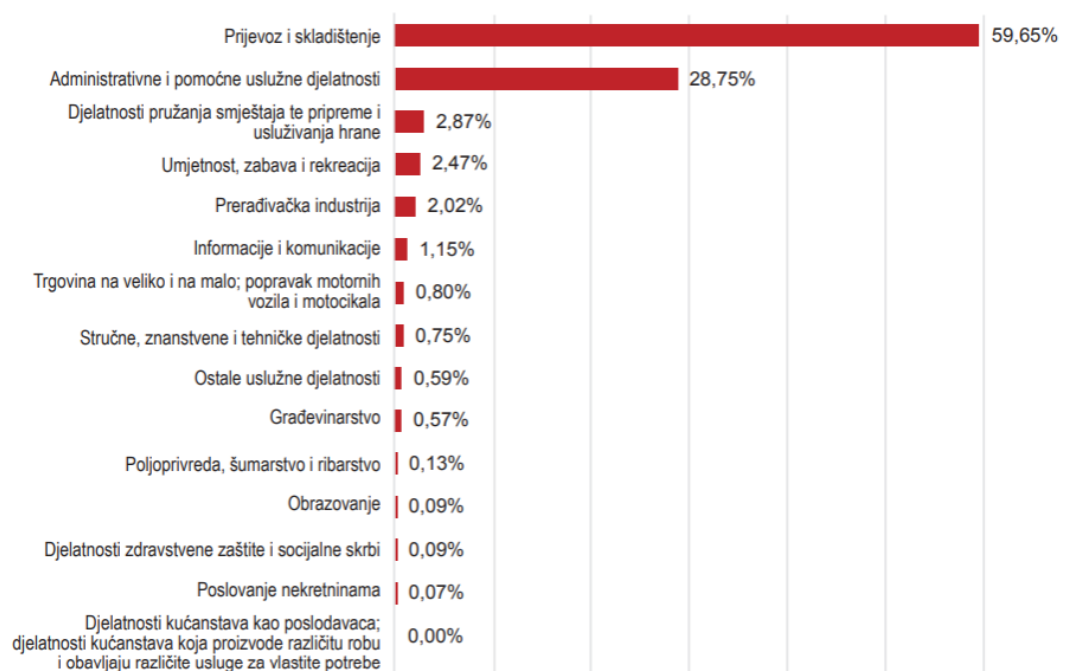
Porezno razdoblje	Do 25 godina – 100% umanjenje poreza i prireza
2020.	1995., 1996., 1997.
2021.	1996., 1997., 1998.
2022.	1997., 1998., 1999.
2023.	1998., 1999., 2000.
2024.	1999., 2000., 2001.
2025.	2000., 2001., 2002.

Izvor: Porezna uprava (2020.)

Mjera rasterećenja dohotka mladih dio je četvrtog paketa poreznog rasterećenje građana i gospodarstva koje je na snagu stupila 2020. prosječan povrat po osobi je 590 eura. Ove godine povrat poreza dobit će preko 150 tisuća mladih u vrijednosti od preko 90 milijuna eura, a uplate su počele u svibnju (vlada.gov.hr, 2023).

S obzirom na ograničavanje odnosno nemogućnost obavljanja aktivnosti pojedinih gospodarskih subjekata, kako zbog pandemije COVID-19 tako i zbog potresa koji je krajem 2020. godine pogodio Sisačko-moslavačku županiju, Zavod je nastavio provoditi potpore za zadržavanje radnih mjesta sve do lipnja 2022. godine. Osim Programa zadržavanja radnih mjesta u djelatnostima smanjene gospodarske aktivnosti tijekom cijele godine aktivna je bila i Potpora za skraćivanje radnog vremena. Poslodavci su Zavodu podnosili zahtjeve za dodjeljivanjem potpora za radnike prema kriterijima definiranim u provedbenim uputama za pojedine mjere i mjesece, tako da je isti poslodavac zahtjev mogao podnijeti u više navrata. Za 2022. godinu ukupno je zaprimljeno 5.966 zahtjeva poslodavaca. Potpore za zadržavanje radnih mjesta isplaćene su na ime 2.030 poslodavaca kod kojih je ukupno obuhvaćeno 9.968 radnika. Za provedbu svih potpora u 2022. godini ukupno je isplaćeno 17.003.570,36 eura (128.113.400,90 kuna). Gledano na regionalnoj razini, najveći udio u isplatama potpora za zadržavanje radnih mjesta tijekom 2022. godine odnosi se na poslodavce s područja Grada Zagreba i Zagrebačke županije (koje pokriva HZZ Područna služba Zagreb) i to 14,6% od ukupnih isplata. Zatim slijede Bjelovarsko-bilogorska županija s udjelom u isplaćenim potporama od 13,4%, Primorsko-goranska županija s 10,7%, Dubrovačko-neretvanska županija s 9,1%, Splitsko-dalmatinska županija s 8,7% i Varaždinska županija sa 7,9% (Bejaković, 2020).

Slika 2. Korištenje potpora za zadržavanje radnih mjesta prema području djelatnosti, udio u isplatama (%)

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2022.)

S obzirom na područja djelatnosti poslodavaca koji su koristili potpore za zadržavanje radnih mjesta, u 2022. godini najveći obuhvat isplata odnosi se na djelatnosti prijevoza i skladištenja (59,6%), a slijede administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (28,8%), djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (2,8%), umjetnost, zabava i rekreacija (2,4%), prerađivačka industrija (2,0%), informacije i komunikacije (1,1%) i dr.

2.3. Prikupljanje podataka zaposlenosti

Zaposlenost se može mjeriti kao broj osoba ili radnih mjesta u ekvivalentima punog radnog vremena ili u broju radnih sati. Broj osoba je upotrebljavan u svim navedenim procjenama dok se podaci navedeni za stope zaposlenosti temelje na procjenama i za broj osoba. Važno je olakšati usporedbu među državama različitih veličina. Zbog toga se statistički podaci o zaposlenosti često prikazuju kao stope zaposlenosti. Te stope obično obuhvaćaju radno sposobno stanovništvo, prvenstveno osobe u dobi od 15 do 64 godine. U nekim državama poput Španjolske, Islanda se upotrebljava dob od 16 do 64 godine. Dobnu skupinu od 15 do 64 godine upotrebljavaju ostale međunarodne statističke organizacije. Statistički podaci o

zaposlenosti se upotrebljavaju za razne analize koja uključuju makroekonomska istraživanja, istraživanja produktivnosti ili konkurentnosti. Upotrebljavaju se i za proučavanje niza socijalnih i bihevioralnih aspekata povezanih s radnim statusom pojedinca poput socijalne integracije manjina ili zaposlenosti kao izvora prihoda kućanstva (Eurostat, 2014).

Stopa zaposlenosti se računa tako da broj zaposlenih podijelimo s brojem ljudi u radno sposobnom stanovništvu. Za primjer možemo uzeti prvo tromjesečje 2023. Prema podacima DZS-a. u prvom tromjesečju 2023. godine broj zaposlenih je iznosio 1.582.000, a u radno sposobnom stanovništvu je bilo 3.275.000 ljudi. To znači da stopa zaposlenosti iznosi 48%.

Postoje dva načina prikupljanja podataka o kretanju zaposlenosti i nezaposlenosti. To su administrativni izbori i podaci iz Ankete o radnoj snazi. Administrativni izvori se prikupljaju redovitim statističkim istraživanjima. Podaci o zaposlenima se prikupljaju putem DZS-a, a iskazani su kao godišnji prosjek sa stanjem 31.ožujka. Pomoću ovih istraživanja prikupljaju se podaci od pravnih osoba svih oblika vlasništva, tijela državne vlasti te tijela jedinica lokalne i područne samouprave na području RH. Koristi se posebni obrazac (RAD-1) kako bi se prikupljali podaci o broju zaposlenih te ga moraju sva poduzeća u privatnome i javnome sektoru dostavljati DZS-u. To uključuje i obrtnike, poljoprivrednike i slobodne profesije (Obadić, 2016).

Tablica 3. Aktivno stanovništvo prema administrativnim izvorima

Aktivno stanovništvo prema administrativnim izvorima. godišnji prosjek 2021. i 2022. godine			
	2021	2022	Indeks 2022/2021
Aktivno stanovništvo	1.712.653	1.736.096	101.4
Zaposleni	1.575.837	1.619.969	102.8
- Zaposleni u pravnim osobama	1.362.169	1.402.240	102.9
- Zaposleni u obrtu i slobodnim profesijama	194.861	199.072	102.2
- Osiguranici poljoprivrednici	18.807	18.657	99.2
Nezaposleni	136.816	116.127	84.9
Stopa registrirane nezaposlenosti	8.0	6.7	-

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2022.)

Prema podacima, temeljnim na administrativnim izvorima, RH u 2022. godini bilježi rast broja zaposlenih koji se povećao za 2.8% u odnosu na 2021. godinu. Prosjek broja zaposlenih u 2022. godini je iznosio 1.619.969 osoba, s međugodišnjim povećanjem za 44.132 osobe, odnosno 2.8%. Istodobno je narastao broj zaposlenih u sektoru pravnih osoba, za 2.9%. Sektor pravnih osoba čini 86.6% ukupne registrirane zaposlenosti. Također je povećan sektor obrta i slobodnih profesija, za 2.2%. Sektor obrta i slobodnih profesija čini 12.3% zaposlenosti. Smanjen je broj zaposlenih u sektoru individualnih poljoprivrednika, za 0.8%. Sektor poljoprivrede ima mali udio u ukupnoj zaposlenosti, odnosno 1.1%. Cilj ankete o radnoj snazi je prikupljanje podataka o stanju i promjenama na tržištu rada. Prikuplja podatke o veličini, strukturi i obilježjima aktivnog i neaktivnog stanovništva. To je najopsežnija anketa o obilježjima tržišta rada provedena na uzorku kućanstva u Hrvatskoj. Prikupljeni podaci su važni kao bi se pratili, mjerili i ocjenjivali gospodarski i društveni trendovi u Republici Hrvatskoj. Anketa o radnoj snazi se provodi kao tromjesečno istraživanje koje provodi Državni zavod za statistiku. Uz Državni zavod za statistiku, u istraživanju sudjeluju područne jedinice u županijama i upravnog tijela Grada Zagreba nadležnoga za poslove službene statistike. Prikupljeni podaci se koriste isključivo za statističke svrhe te zajamčena tajnost svih podataka koje dostavljaju izvještajne jedinice. Anketa o radnoj snazi u Hrvatskoj se provodi od 1996. godine. Ovakvu vrstu istraživanja su desetljećima prije koristile razvijene države. Također ih koriste nerazvijene zemlje i zemlje u tranziciji. Najvažniji cilj Ankete o radnoj snazi je dobiti uvid u ponašanje pojedinih skupina na tržištu rada na način koji bi omogućio primjenu modernih metoda analize s bilo kojeg znanstvenog područja: ekonomije, sociologije i drugih. Jedan od važnijih ciljeva je primjena međunarodnih standarda pri definiranju ukupne zaposlenosti i nezaposlenosti. To je važno radi uspoređivanja podataka sa ostalim zemljama Europske unije (Državni zavod za statistiku, 2013).

Tablica 4. Aktivno stanovništvo prema Anketi o radnoj snazi

Aktivno stanovništvo prema Anketi o radnoj snazi. godišnji prosjek 2021. i 2022. godine			
	2021.	2022.	Indeks 2022./2021.
Aktivno stanovništvo	1.816.000	1.835.000	101.0
Zaposleni	1.678.000	1.707.000	101.7
Stopa zaposlenosti (15 – 64)	63.4	65.0	-92.8
Nezaposleni	138.000	128.000	-
Stopa anketne nezaposlenosti	7.6	7.0	

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2022.)

Sukladno različitoj metodologiji mjerenja aktivnosti stanovništva prema Anketi o radnoj snazi i administrativnim izvorima, možemo vidjeti razliku u apsolutnome broju zaposlenih i nezaposlenih – 87.0 tisuća (ili 5.4%) zaposlenih osoba više te 11.9 tisuća (ili 10.2%) nezaposlenih osoba više prema anketnima u odnosu na administrativne izvore. Promatrajući međugodišnje promjene pojava u 2022. u odnosu na 2021. godinu, anketni podaci pokazuju blaži godišnji porast zaposlenosti (1.7% naspram 2.8%), a istodobno i blaži pad nezaposlenosti (7.2% naspram 15.1%) u odnosu na administrativne izvore.

2.4. Zaposlenost žena

Spol i dob najstarija forma podjele rada, koji je i danas temelj podjele rada na tržištu rada, a tržište rada je poseban i bitan dio života muškaraca i žena na koji otpada veliki dio životne dobi. (Gelo et al. 2011.) Na hrvatskom tržištu rada i dalje je prisutan veći broj muškaraca nego žena, no posljednjih godina participacija žena znatno je porasla. Prema podacima DZS-a (2000-2020), broj zaposlenih žena u 2000. godini iznosio je oko 478 000, u 2010. godini iznosio je oko 524 000, a u 2020. godini, taj je broj porastao na oko 631 000. Sve veći broj žena u fertilnoj dobi ostaje na tržištu rada, bilo svojim izborom ili zbog obiteljskih potreba. Stoga u današnjem društvu žene u ekonomskoj sferi nisu fenomen, već uobičajenost. Razlog tomu nije samo potreba za dodatnim primanjima, nego i činjenica da su se žene izborile za jednake mogućnosti školovanja i zapošljavanja te ravnopravan položaj na tržištu rada. Globalizacija, nove tehnologije i stavovi mijenjaju položaj žena na tržištu rada te se njihov potencijal i kreativnost počinju uvažavati. Prema podacima DZS-a (2020), najviše žena zaposleno je u djelatnostima trgovine, zatim u obrazovanju, u djelatnostima prerađivačke industrije, zdravstvene zaštite, javne uprave i obrane te u djelatnostima turizma. Najmanje žena zaposleno je u djelatnostima rudarstva i vađenja, zatim u djelatnostima opskrbe električnom energijom, plinom, parom i klimatizacijom te djelatnostima vezanim uz poslovanje nekretninama (Bakotić, 2023).

Tablica 5. Stopa zaposlenosti žena u Europskoj uniji u razdoblju od 2020. do 2022. godine

Europska unija (27 zemalja)	Stopa zaposlenosti žena (%)		
	2020.	2021.	2022.
Belgija	65.9	66.8	68.1
Bugarska	69.9	69.9	71.8
Češka	71.9	72.1	73.7
Danska	74.3	75.6	77.4
Njemačka	75.4	75.6	76.8
Estonija	75.2	77.5	80.4
Irska	67.4	70.0	72.6
Grčka	51.8	52.7	55.9
Španjolska	60.0	62.4	64.1
Francuska	68.0	70.2	71.2
Hrvatska	61.3	62.9	65.0
Italija	52.7	53.2	55.0
Cipar	69.1	70.0	72.1
Latvija	75.2	72.9	75.5
Litva	75.8	76.7	78.6
Luksemburg	68.5	70.3	71.5
Mađarska	67.0	73.5	75.3
Malta	67.8	70.3	74.1
Nizozemska	75.5	77.5	79.0
Austrija	71.5	71.3	73.4
Poljska	65.7	68.4	70.2
Portugal	71.9	73.1	74.8
Rumunjska	61.0	56.9	59.1
Slovenija	72.4	72.6	74.3
Slovačka	72.5	70.4	72.6
Finska	75.0	75.8	77.8
Švedska	78.3	78.0	79.2

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2022.)

Stopa zaposlenosti žena u 2022. godini kretala se u rasponu od 55% u Italiji i 55.9% u Grčkoj do 79.2 posto u švedskoj i 80.4% u Estoniji. Hrvatska se sa stopom zaposlenosti žena od 65% nalazila između Španjolske i Belgije. Rast broja žena na tržištu rada iznosi 25% za kategoriju mlađih žena i 30% za visoko obrazovane žene. Istraživanjem je utvrđeno postojanje statistički značajne pozitivne veze između praksi upravljanja ljudskim potencijalima usmjerenima na žene i njihove odanosti organizaciji (Bakotić, 2023).

2.4. Usporedba zaposlenosti sa zemljama Europske unije

Zastajanje Hrvatske za vodećim zemljama članicama Europske unije uvijek je bila jedna od dominantnih tema empirijskih istraživanja u domaćoj ekonomskoj znanosti. Jedan od glavnih

ciljeva zemalja širom svijeta u nadolazećoj budućnosti bit će zadržavanje zaposlenosti, odnosno sprečavanje rasta nezaposlenosti unutar okvira u kojima je to moguće. Navedeni izazov neće mimoići niti najjače ekonomije svijeta zbog činjenice da je kriza COVID – 19 jedan od presedana u cijeloj ljudskoj i ekonomskoj povijesti. Zadržavanje stope zaposlenosti na istoj razini prije COVID – 19 krize biti će izazov koji će uvelike ovisiti o fiskalnim kapacitetima, ali i institucionalnom okviru unutar kojeg pojedine zemlje temelje svoje ekonomske aktivnosti. Stopa zaposlenosti je puno relevantniji pokazatelj trenutnog stanja na tržištu rada u odnosu prema stopi nezaposlenosti koja može biti pod utjecajem određenih čimbenika koji nisu uzeti u obzir. Najbolji primjer predstavlja upravo Republika Hrvatska u kojoj je došlo do pada stope nezaposlenosti nakon ulaska u Europsku uniju, ali postavlja se pitanje koliko je to rezultat poboljšanja, kako na tržištu rada, tako i u cijeloj ekonomiji, a koliko rezultat masovnog iseljavanja u razvijene zemlje Europske unije. Restrukturiranje zaposlenosti u Hrvatskoj bilo je najuspješnije u prvih sedam godina tranzicije te da najteža faza, faza kreiranja zaposlenja radi sustizanja ostalih zemalja članica Europske unije, tek slijedi. Institucije predstavljaju komponentu koja kroz različite mehanizme uvelike utječe na stopu gospodarskog rasta u zemljama širom svijeta. Ti mehanizmi uključuju različite aspekte gospodarskog uređenja od zakonodavnog, društvenog, tržišnog i sl.

Republika Hrvatska još od svoje samostalnosti bilježi određen stupanj zaostajanja (jednim djelom zbog rata) u različitim aspektima društva, što se posljedično reflektira i kroz tržište rada. To zaostajanje nastavilo se i nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju te se nije uvelike mijenjalo s pojavom nestandardiziranih oblika zapošljavanja. može se zaključiti da je zaostajanje Republike Hrvatske, također nastavljeno i u razdoblju od 2005. do 2019. godine. Konkretno, stopa zaposlenosti Republike Hrvatske kontinuirano je niža od 2009. godine i u usporedbi s odabranim zemljama članicama EU-a i u usporedbi s prosjekom EU27 zemalja. Činjenica koja dodatno zabrinjava je konstantnost „jaza“ od 2013. godine, što samo potvrđuje dodatno zaostajanje Republike Hrvatske u odnosu prema odabranim zemljama članicama Europske unije. Jedine dvije zemlje u promatranoj analizi koje imaju stopu zaposlenosti iznad prosjeka EU27 zemalja su Češka i Slovenija (Zdilar, 2021).

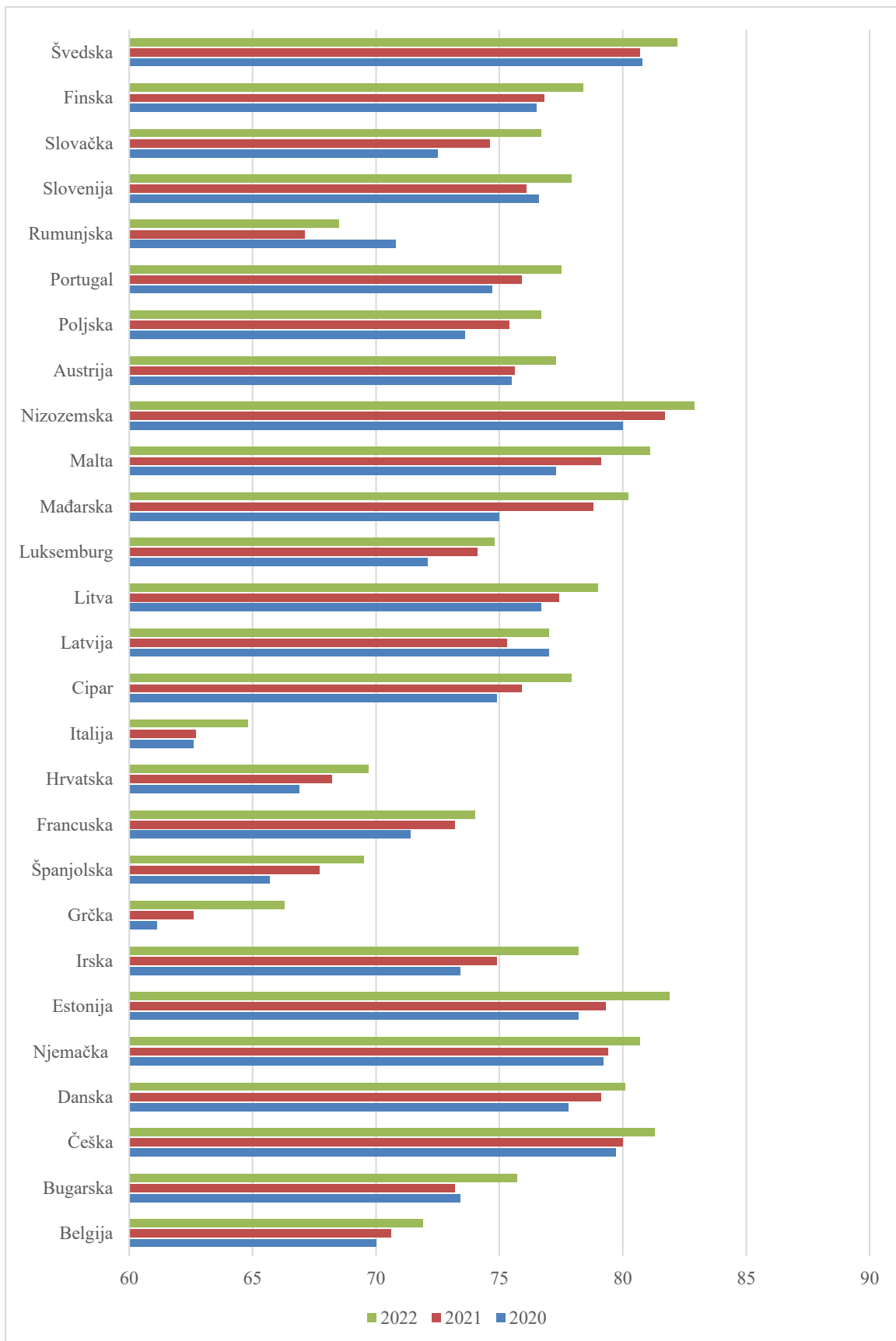
Tablica 6. Stopa zaposlenosti u zemljama Europske unije u razdoblju od 2020. do 2022. godine

Europska unija (27 zemalja)	Stopa zaposlenosti (%)		
	2020.	2021.	2022.
Belgija	70.0	70.6	71.9
Bugarska	73.4	73.2	75.7
Češka	79.7	80.0	81.3
Danska	77.8	79.1	80.1
Njemačka	79.2	79.4	80.7
Estonija	78.2	79.3	81.9
Irska	73.4	74.9	78.2
Grčka	61.1	62.6	66.3
Španjolska	65.7	67.7	69.5
Francuska	71.4	73.2	74.0
Hrvatska	66.9	68.2	69.7
Italija	62.6	62.7	64.8
Cipar	74.9	75.9	77.9
Latvija	77.0	75.3	77.0
Litva	76.7	77.4	79.0
Luksemburg	72.1	74.1	74.8
Mađarska	75.0	78.8	80.2
Malta	77.3	79.1	81.1
Nizozemska	80.0	81.7	82.9
Austrija	75.5	75.6	77.3
Poljska	73.6	75.4	76.7
Portugal	74.7	75.9	77.5
Rumunjska	70.8	67.1	68.5
Slovenija	76.6	76.1	77.9
Slovačka	72.5	74.6	76.7
Finska	76.5	76.8	78.4
Švedska	80.8	80.7	82.2

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje (2022.)

U tablici su prikazani podaci o stopi zaposlenosti stanovništva u dobi od 20 do 64 godine prema rezultatima ankete radne snage. Hrvatska je u 2022. godini imala stopu zaposlenosti od 69,7 posto.

Grafikon 1. Grafički prikaz stope zaposlenosti u Europskoj uniji

Izvor: Izradio autor prema: Državni zavod za zapošljavanje (2022.)

Prema dostupnim podacima za 2022. godinu najveću stopu zaposlenosti bilježe Nizozemska (82.9%) i Švedska (82.2%). Najmanju stopu zaposlenosti bilježe Italija (64.8%) i Grčka (66.3%). Hrvatska se nalazi na 23. mjestu prema stopi zaposlenosti od 69,7%, dok je prosjek zemalja EU-27 bio 76.3%. Vidljiv je utjecaj pandemije Covid-19 na pad zaposlenosti u 2020. godini. Počeo je u ožujku navedene godine te se navedeni trend nastavio u 2021. godini sa blagim rastom u većini zemalja (Državni zavod za zapošljavanje, 2022).

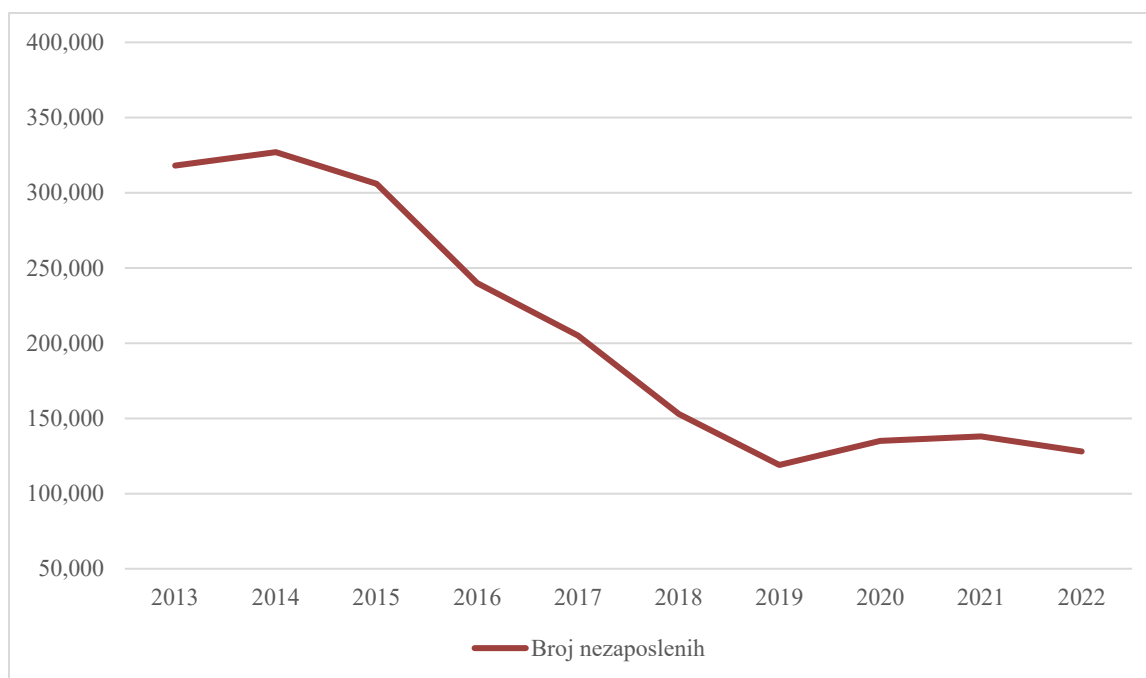
3. Analiza stope nezaposlenosti u Europskoj uniji

3.1. Definicija i vrste nezaposlenosti

Nezaposlenost je stanje u kojem dio radno sposobnog stanovništva ne može zaposliti prema svojim sposobnostima i kvalifikacijama. Tu se ubrajaju i članovi društva koji su djelomično zaposleni, ali ne rade puno radno vrijeme te se ne mogu normalno uzdržavati zbog nedostatnih primanja. (Bejaković, 2003) Nezaposlenost je jedan od težih problema s kojima se treba suočavati gospodarska politika, ekonomska znanost i cijelo društvo. Uz nezaposlenost je vezan izostanak proizvodnje i prihoda, izaziva visoke fiskalne troškove, pridonosi razgradnji ljudskog kapitala. Povećana je neravnopravnost i nejednakost u društvu jer nezaposleni gube više od zaposlenih u vrijeme krize (Mrnjavac, 2002).

Postoji dosta definicija koji definiraju nezaposlenost, ali ih nije lako odrediti zbog kompleksnosti osobnih, ekonomskih i socijalnih komponenata koje ona nosi. Svaka zemlja ima svoju definiciju nezaposlenosti definiranu prema njezinim tradicijama, zakonima i potrebama. Važnost stope nezaposlenosti leži u tome da je ona ključni cikličnih obilježja nacionalne ekonomije. Nezaposlenost obično pada kada gospodarstvo raste i kada je u ekspanziji, a raste kada nema gospodarske aktivnosti. Zbog toga je stopa nezaposlenosti najava krize jer poduzeća ne zapošljavaju nove radnike jer nema potražnje. Stopom nezaposlenosti se mjeri ekonomska učinkovitost odnosno efikasnost gospodarstva. Svako gospodarstvo nastoji efikasno koristiti ograničene resurse. U slučaju pojave nezaposlenosti, dolazi do gubitka proizvodnje svih dobara i usluga koje bi nezaposleni radnici proizvodili zbog nekorištenja inputa rada u njegovoj cijelosti (Bogut, 2002).

Grafikon 2. Kretanje broja nezaposlenih u Hrvatskoj

Izvor: Izrada autora prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Grafikon 2 prikazuje kretanje nezaposlenih osoba u Hrvatskoj od 2013. do 2022. godine. Najveći broj nezaposlenosti je zabilježen u 2014. godini i iznosio je 327000 nezaposlenih. Od tada je broj nezaposlenih postepeno padao sve do 2020. kada je zabilježen značajan porast nezaposlenosti. Na tako značajan porast utjecao je COVID-19.

Obično se govori o četiri vrste nezaposlenosti: sezonska, frikcijska, ciklička i strukturna. Sezonska zaposlenost je posljedica snažnih varijacija gospodarskog procesa u određenim djelatnostima koji su uvjetovani klimatskim, tradicionalnim ili institucionalnim uvjetima. U određenim razdobljima može doći do promjene u ponudi rada kao što je početak školske godine što može uzrokovati promjene i na razinu nezaposlenosti. Važno pitanje je zašto radnici prihvaćaju poslove u industriji u kojoj će biti nezaposleni jedan dio godine. Za neke je radnike važna naknada za nezaposlene kao i mogućnost vraćanja na posao sljedeće godine. Poduzeća mogu plaćati veće nadnice kako bi privukla radnike u sezonska zanimanja, koja su iz godine u godinu sve traženija. Zatim imamo frikcijsku nezaposlenost (Obadić, 2016).

Frikcijska nezaposlenost je prolazna ili privremena. U svakom gospodarstvu postoji određeni broj ljudi koji napuštaju poslove na kojima trenutačno rade u potrazi za novim poslovima. Informacije na tržištu rada nisu savršene pa je potrebno dosta vremena da nezaposleni radnici i poslodavci koji nude slobodna radna mjesta pronađu jedni druge. Frikcijska nezaposlenost će utjecati na kvalitetu tržišta rada s obzirom na mogućnosti pribavljanja informacija o

nepopunjenim radnim mjestima. Ovaj tip nezaposlenosti se javlja i kada radnici napuštaju sadašnji posao kako bi našli kvalitetniji ili bolje plaćeni posao. To će ići brže jedino ako je ekonomska situacija dobra. Nezaposlenih će biti i ako na tržištu rada vlada ravnoteža između ponude i potražnje. Netko će uvijek tražiti nešto bolje. To se još i naziva dragovoljna nezaposlenost. (Bogut, 2002.) Mnoge te osobe nisu svojom voljom izgubili prethodni posao te protiv svoje volje traže novi. Frikcijska nezaposlenost se može suzbiti skraćivanjem vremenskog jaza između dva posla. Potrebno je olakšati protok informacija na tržištu rada uz pomoć državnih agencija za zapošljavanje ili oglašavati poslove putem interneta (Mrnjavac, 2002).

Strukturna nezaposlenost predstavlja dio nacionalne prirodne stope nezaposlenosti. Ova vrsta nezaposlenosti je slična frikcijskoj, ali se od nje razlikuje zbog dugoročnih neravnoteža u ponudi i potražnji. Zbog toga ova vrsta nezaposlenosti uključuje velike troškove za strukturno nezaposlene osobe i velike troškove propuštenog outputa za društvo. Strukturna nezaposlenost može proizaći zbog krivih vještina koje se traže za određeni posao. Također može doći do nesklada između smještaja poduzeća koja otvaraju nova radna mjesta i smještaja radnika koji nude svoj rad (Obadić, 2016).

Javlja se i nova strukturna nezaposlenost koja se koristi za opisivanje nezaposlenosti kakva nastaje kada neko gospodarstvo ima nedostatne kapitalne fondove sa kojima bi zaposlili raspoloživu radnu snagu. To je tipično za zemlje u razvoju, ali se može pojaviti i u razvijenim zemljama nakon dugotrajne recesije kada nije bilo moguće odmah zaposliti raspoložive radne snage. Ovo objašnjenje nezaposlenosti ima i par kritika. Neoklasična teorija kaže da svaka količina kapitala može zaposliti željenu količinu rada ako je potrebna fleksibilnost cijena čimbenika proizvodnje. Uz strukturnu nezaposlenost usko je vezana tehnološka nezaposlenost. Neki autori smatraju da je tehnološka nezaposlenost dio strukturne nezaposlenosti jer tehnološki razvoj predstavlja važan pokretač strukturnih promjena. Promjene u potražnji izazivaju promjene u mogućnostima zapošljavanja u različitim sektorima i potrebu prilagodbe novim uvjetima. Ako nije moguće odmah i u potpunosti prilagodbu ostvariti, dolazi do tehnološki uzrokovane strukturne nezaposlenosti. Upravo globalni nedostatak radnih mjesta koji je posljedica tehnološkog razvoja predstavlja tehnološku nezaposlenost (Mrnjavac, 2002).

Strukturna nezaposlenost dio prirodne stope nezaposlenosti. Ona dijeli mnoga zajednička obilježja s frikcijskoj nezaposlenošću ali se od nje razlikuje zbog svoje dugotrajnosti.

Ciklička se javlja zbog nedovoljne potražnje i prisutna je kada je sveukupna potražnja niska. Ova nezaposlenost nastaje zbog cikličkog kretanja u gospodarstvu i dobar je pokazatelj konjunktornog ciklusa. Nezaposlenost pada za vrijeme poslovne ekspanzije ili na vrhuncu poslovnog ciklusa, a povećava se za vrijeme krize zbog smanjenja proizvodnje i potrošnje. Potrebno je utvrditi mjere javne politike kojima se suzbija ciklička nezaposlenost. Mjere fiskalne i monetarne politike su najučinkovitije kojima se potiču stabilnost, puna zaposlenost i ekonomski rast gospodarstva u cjelini. Za vrijeme krize vlada intervenira tako da smanjuje poreze ili povećava javne rashode. To je mjera fiskalne politike. Mjera monetarne politike je povećavanje ponude novca u gospodarstvu kako bi se smanjile kamatne stope i kako bi se potaknuo rast agregatne potražnje za dobrima i uslugama. Učinkovita fiskalna i monetarna politika povećavaju agregatnu potražnju i nacionalni output te ukupnu zaposlenost. Za suzbijanje cikličke nezaposlenosti je važan i program javnih radova. Radi se o ciljanoj akciji koju provodi vlada kako bi se povećala potražnja za radom što donosi veći output, veću štednju i investicije i u konačnici smanjenje troškova roba i usluga (Bogut, 2002).

Tablica 7. Stopa nezaposlenosti u zemljama Europske unije u razdoblju od 2020. do 2022. godine.

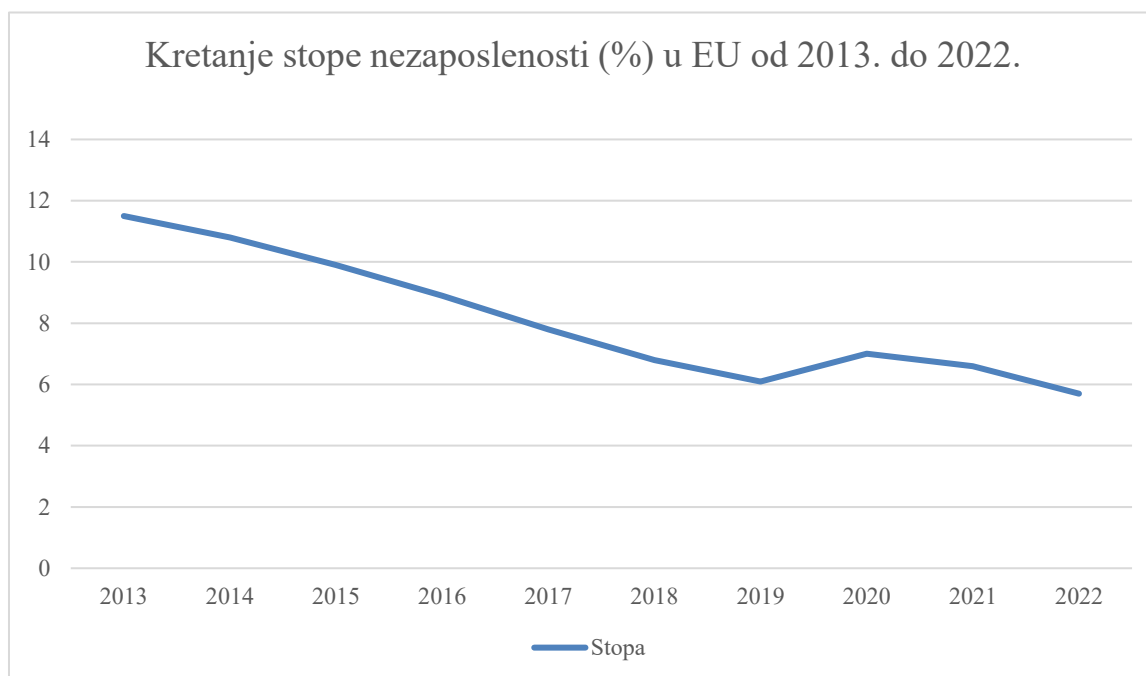
Europska unija (27 zemalja)	Stopa nezaposlenosti (%)		
	2020.	2021.	2022.
Belgija	5.6	6.3	5.6
Bugarska	5.1	5.3	4.3
Češka	2.6	2.8	2.2
Danska	5.6	5.1	4.5
Njemačka	3.9	3.7	3.1
Estonija	7.0	6.2	5.6
Irska	5.7	6.2	4.5
Grčka	16.3	14.7	12.5
Španjolska	15.5	14.8	12.9
Francuska	8.9	7.9	7.3
Hrvatska	7.5	7.6	7.0
Italija	9.2	9.5	8.1
Cipar	7.6	7.5	6.8
Latvija	8.1	7.6	6.9
Litva	8.5	7.1	6.0
Luksemburg	6.8	5.3	4.6
Mađarska	4.3	4.1	3.6
Malta	4.4	3.4	2.9
Nizozemska	3.8	4.2	3.5
Austrija	5.4	6.2	4.8
Poljska	3.2	3.4	2.9

Portugal	6.9	6.6	6.0
Rumunjska	5.0	5.6	5.6
Slovenija	5.0	4.8	4.0
Slovačka	6.7	6.8	6.1
Finska	7.8	7.7	6.8
Švedska	8.3	8.8	7.5

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje

Tablica prikazuje podatke o stopi nezaposlenosti u Europskoj uniji prema rezultatima ankete radne snage.

Grafikon 3. Kretanje stope nezaposlenosti u Europskoj unije

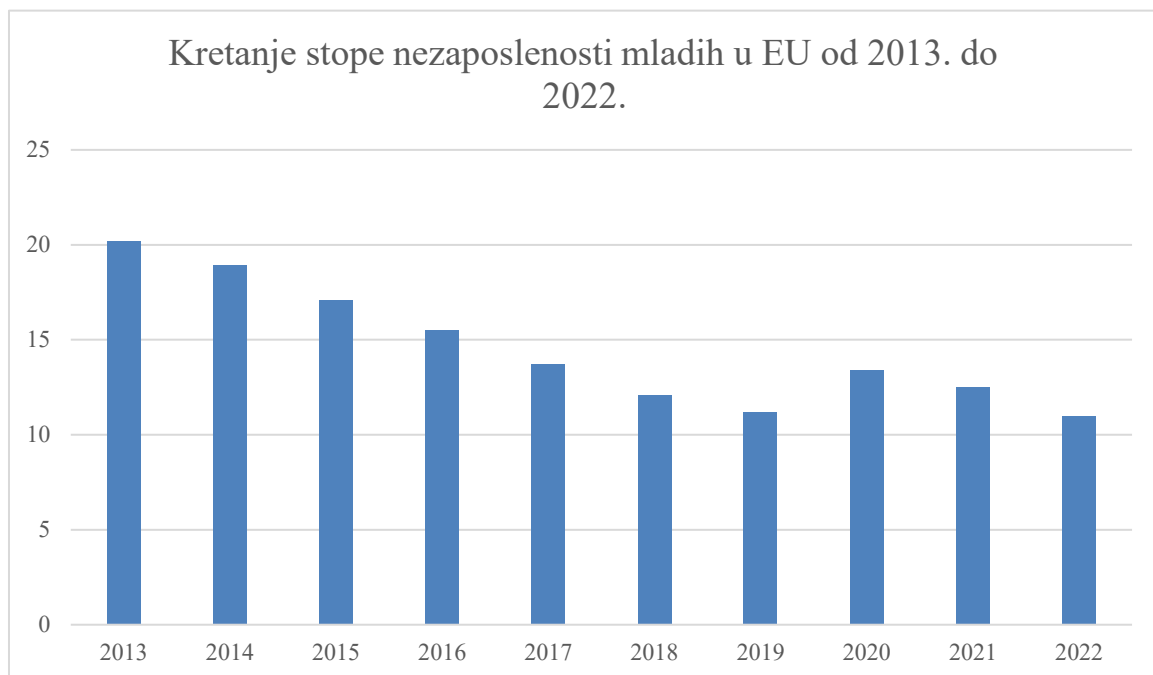
Izvor: izrada autora prema podacima sa Eurostata

Grafikon 3 pokazuje kretanje stope nezaposlenosti u zemljama Europske unije između 2013. i 2022. godine. Stopa nezaposlenosti se postupno smanjivala svake godine sve do 2020. Uzrok rasta stope nezaposlenosti u 2020. godini je Covid-19 pandemija koja je značajno utjecala na ekonomiju, odnosno pad BDP-a. Najveću stopu nezaposlenosti ostvarila je Grčka (16.3%) i Španjolska (15.5%), dok je najnižu stopu imala Češka (2.6%). Stopa nezaposlenosti u 2020. godini u Hrvatskoj je iznosila 7.5% što je stavlja na 10.mjesto po stopi nezaposlenosti u zemljama Europske unije.

3.2. Posljedice nezaposlenosti

U današnjim uvjetima modernog i fleksibilnog tržišta rada, potrebno je zbrinuti one skupine kojima je teško ostvariti pravo na rad i uključiti se na tržište. Rad je jedna od osnovnih ljudskih aktivnosti i zauzima čvrsto mjesto u društvenom životu. Duga nezaposlenost je posljedica ljudskog čimbenika. Problem nezaposlenosti dolazi upravo od čovjeka i njegove odgovornosti za društvene procese te se problematika nezaposlenosti gleda u njezinoj kompleksnosti. Posebnu pozornost treba obratiti na ranjive skupine. Mladi su osobito ozbiljan problem kada je u pitanju nezaposlenost. Visoka stopa nezaposlenosti i zastarjeli sustavi za podučavanje predstavljaju visoku prepreku za mlade u današnjem tržištu rada. Znanje je preduvjet dobrog gospodarskog razvoja i postizanja veće konkurentnosti te je potrebno motivirati mlade između 15 i 24 godine u što većem postotku da sudjeluju u visokom obrazovanju. (Petrović, 2012.) Niska potražnja na tržištu rada dovodi do duljeg ostanka u obrazovanju dok drugi postaju dio mnogobrojne skupine koji se uopće ne obrazuju, ne rade niti se stručno usavršavaju. Bilić i Jukić (2014) govore kako je prijelaz iz obrazovanja na tržište rada nije jednostavan put za mlade. Stopa nezaposlenosti mladih je veća od onih u drugim dobnim skupinama. U vrijeme kada su gospodarska aktivnost i zaposlenost visoki, veća je stopa zaposlenosti mladih. Međutim, u razdoblju krize stopa nezaposlenosti mladih je veća od svih dobnih skupina. Zato je nezaposlenost mladih osjetljivija za poslovni ciklus od nezaposlenosti drugih dobnih skupina (Obadić, 2017).

Grafikon 4. Nezaposlenost mladih u Europskoj uniji

Izvor: izrada autora prema podacima sa Eurostata (2022.)

Grafikon 5 pokazuje kretanje stope nezaposlenosti mladih u zemljama Europske unije između 2013. i 2022. Tijekom tog perioda jasno je vidljiv utjecaj Covid-19 pandemije na porast stope nezaposlenosti (2020. godina). U 2022. godini 4.48 milijuna mladih je bilo nezaposleno u Europskoj uniji. Situacija između zemalja je varirala. Najmanju stopu nezaposlenosti mladih u ukupnom stanovništvu su imali Češka (4.2%) i Njemačka (5.0%). S druge strane, visoku stopu nezaposlenosti su imali Španjolska (22.4%) i Grčka (22.3%).

S ekonomskog stajališta nezaposlenost je gubitak za proizvodnju i gubitak kvalitetnih radnika koji su prisiljeni tražiti posao izvan matične zemlje. Nezaposlenost uzrokuje rasipanje resursa što donosi niz poteškoća za cjelokupno gospodarstvo. Ona je u Hrvatskoj posljedica strukturnih promjena gospodarstva, likvidacija, stečaja poduzeća, otpuštanja zaposlenih, smanjenih mogućnosti zapošljavanja, neusklađenosti ponude i potražnje. Jedan od glavnih problema nezaposlenosti je iseljavanje, odnosno odlazak kvalitetne radne snage. Iseljavanje svojim obujmom nepovoljno djeluje na društveno-gospodarski život i ukupni razvoj zemlje. Procesi iseljavanja uvjetovali su poremećaje demografskih struktura, osobito na dobno-spolne i ekonomske, a sve je imalo vrlo nepovoljan učinak na ukupni razvoj zemlje. (Balića, 2019.)

Nedostatak radnika koji se sve češće pojavljuje na tržištu također predstavlja veliki problem. Projekcije stanovništva Hrvatske do 2051. godine pokazuju da će se broj mladih smanjiti za 35,5 %, broj osoba radnoga kontingenta koji imaju od 15 do 64 godine smanjit će se za 31,5 %, udio starog stanovništva povećat će se za 40,8 %, a njihov udio u ukupnom broju stanovnika iznositi će čak 31 %. Prakse upravljanja ljudskim potencijalima trebaju biti prilagođene starijim zaposlenicima, posebno vezano uz radne zadatke, radne uvjete, dizajn radnog mjesta, zdravstvenu zaštitu, fleksibilno radno vrijeme, kompenzacijske programe, organizacijsku potporu i priznanje, cjeloživotno učenje i transfer prema umirovljenju, kao i prakse za produljenje radnog vijeka. Hrvatsko gospodarstvo je nakon ulaska u EU suočeno s golemim odljevom radne snage zbog izražene emigracije u razvijenije zemlje EU-a. jedan od primjera je građevinski sektor koji se svake godine bori sa manjkom radne snage. Zbog toga dolazi sve više stranih radnika koji se svake godine povećava. Također, postoje dokazi o nedostatku radnika u turizmu i ugostiteljstvu, IT sektoru itd. Uz ovakve razloge, nema dvojbe da je hrvatsko tržište rada opterećeno i strukturnim manjkavostima, pri čemu značajnu polugu predstavlja obrazovni sustav odnosno njegovo (ne)zadovoljavanje potražnje na dinamičnom tržištu rada.

Poslodavci u Hrvatskoj ne mogu pronaći zaposlenike jer zbog procesa globalizacije te povećanja troškova i standarda života, potencijalni radnici više ne prihvaćaju slabo plaćene poslove i loše radne uvjete te se radije odlučuju za odlazak na rad u druge zemlje EU-a ili prekvalifikaciju. Starenje stanovništva je usko vezano za nedostatak radnika. Stanovništvo Hrvatske karakterizira smanjujući fertilitet, prirodna depopulacija (negativni prirodni prirast), emigracijska depopulacija, ukupna depopulacija i izrazito starenje stanovništva te se može konstatirati da je demografski razvoj stanovništva Hrvatske nepovoljan. Prema procjeni Državnog zavoda za statistiku (DZS), prosječna starost ukupnog stanovništva Hrvatske 2020. godine iznosila je 43,8 godina (žene 45,5, muškarci 42) (DZS, 2020). Stanovništvo Hrvatske vrlo brzo stari, kao i stanovništvo u mnogim zemljama EU-a. Naime, prema podacima Eurostata u 2018. godini, EU je imao 15,6 % stanovništva mlađih od 14 godina, 64,7 % je bilo radno sposobno stanovništvo u dobi od 15 do 64 godine, a 19,7 % stanovništva bilo je starije od 65 godina. Jedine zemlje EU-a u kojima su mladi bili brojniji od demografski starih su Irska, Cipar, Luksemburg i Slovačka. Najstarije stanovništvo imale su Njemačka, Grčka, Italija, Portugal i Finska, s udjelom od više od 21 %. Proces starenja stanovništva negativno utječe na obujam odljeva iz radne dobi, na obujam priljeva mladih u radnu dob, na stupanj aktivnosti starog i ukupnog stanovništva te na strukturu stanovništva. Demografsko starenje stanovništva uzrokuje povećanje neravnoteže između umirovljenika i ekonomski aktivnog stanovništva. Projekcija stanovništva Hrvatske do 2051. godine ukazuje na smanjenje broja stanovnika u radnoj dobi između 15 i 64 godine, i to za više od milijun stanovnika. Broj mladih osoba u dobi između 0 i 14 godina prema projekcijama smanjit će se za oko 273 000. Suprotno tome, doći će do povećanja stanovništva starog 65 i više godina za oko 185 000 (Bakotić, 2023).

Još jedan aspekt nezaposlenosti koji je potrebno analizirati je njezino trajanje, odnosno dugotrajnu nezaposlenost. Pojam dugotrajna nezaposlenost odnosi se na osobe koje su nezaposlene najmanje 12 mjeseci. Nepostojanje formalnog zaposlenja tijekom tako dugog razdoblja može imati ozbiljne posljedice za dotične pojedince, kao što su veći rizik od siromaštva, socijalna isključenost, pa čak i zdravstveni problemi. Stoga dugotrajna nezaposlenost utječe i na našu društvenu strukturu. Istodobno, iz gospodarske perspektive, dugotrajna nezaposlenost negativno utječe na rast i javne financije. Dugotrajnu nezaposlenost u EU-u pogoršala je financijska i gospodarska kriza do koje je došlo krajem prvog desetljeća 21. stoljeća: tijekom 2014. godine oko 11 % svih osoba aktivnih na tržištu rada bilo je nezaposleno, u usporedbi s oko 9%, koliko je ta brojka iznosila 2009. godine. Istodobno je

tijekom 2014. godine oko 50% svih nezaposlenih osoba bilo bez posla više od godinu dana, dok je 2009. godine ta brojka iznosila oko 34%. Nedavno se stanje u velikoj mjeri vratilo na razinu prije krize. Prema najnovijim dostupnim godišnjim podacima (2020.) broj tražitelja zaposlenja u 27 država članica EU-a iznosio je 15 milijuna, od kojih je 35% (5,3 milijuna osoba) bilo dugotrajno nezaposleno. (Eurostat, 2021.) U hrvatskoj je također slično stanje kao i u ostalim državama članicama.

Tablica 8. Nezaposlene osobe prema trajanju nezaposlenosti (2021. i 2022. godine)

Trajanje nezaposlenosti	2021.		2022.		Indeks 2022./2021.
	Broj	%	Broj	Postotak	
Do 3 mjeseca	38.368	30.5	39.725	33.7	103.5
Od 3 do 6 mjeseci	17.205	13.7	15.771	13.4	91.7
Od 6 do 9 mjeseci	7.970	6.3	8.478	7.2	106.4
Od 9 do 12 mjeseci	7.630	6.1	8.280	7.0	108.5
Od 1 do 2 godine	18.468	14.7	14.428	12.2	78.1
Od 2 do 3 godine	11.043	8.8	7.137	6.1	64.6
Više od 3 godine	25.031	19.9	23.997	20.4	95.9
Ukupno	125.715	100.0	117.816	100.0	93.7

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, 2022.

Od ukupnog broja nezaposlenih krajem 2022. godine njih 47,1% bilo nezaposleno do 6 mjeseci, a 38,7% dulje od jedne godine. U usporedbi s krajem 2021. godine, broj nezaposlenih smanjio se kod većine skupina prema trajanju nezaposlenosti. Tako se broj nezaposlenih u trajanju od 2 do 3 godine smanjio 35,4%, dok se broj nezaposlenih u trajanju od 1 do 2 godine smanjio 21,9%. Najviše se povećao broj nezaposlenih u trajanju od 9 do 12 mjeseci (8,5%).

4. Veza između visoke nezaposlenosti i niske zaposlenosti

Regresijska analiza je matematičko-statistički postupak kojim se utvrđuje odgovarajuća funkcionalna veza između zavisnih i nezavisnih varijabli. Time se omogućava predviđanje zavisne varijable na temelju promjena u skupu nezavisnih varijabli. Postoje razni modeli regresijske analize koji se koriste. Neki od njih su linearni, eksponencijalni, logaritamski, polinom m-tog stupnja). Najčešće se koristi jednostavna linearna regresijska analiza. Njome se izražava odnos dviju pojava. Vrijednosti pojave čije se varijacije objašnjavaju predstavljaju vrijednosti zavisne varijable y , dok vrijednosti pojave na temelju koje se objašnjavaju varijacije zavisne varijable predstavljaju vrijednosti nezavisne varijable x . Rezultati se prikazuju na dijagramu raspršenosti. (Dizdar, 2006.) Regresijska analiza je statistička tehnika za ocjenjivanje kvantitativne veze između varijable koju želimo objasniti. Osnovni zadatak regresijske analize je ocjena oblika zavisnosti promatranih pojava i pokazivanje kako se zavisna varijabla mijenja s promjenom nezavisne varijable (Benić, 1996).

Dijagram raspršenosti predstavlja grafički prikaz rezultata regresijske i korelacijske analize. Crta se u pravokutnom koordinatnom sustavu s aritmetičkim mjerilima na osima. Dijagram raspršenosti u pravokutnom koordinatnom sustavu točkama prikazuje parove vrijednosti dviju promatranih numeričkih varijabli. Vrijednosti korelacijskog koeficijenta mogu biti u rasponu od -1 do 1, pri čemu vrijednost koja je bliže negativnoj jedinici ukazuje na negativnu korelaciju, a ona bliže pozitivnoj strani na pozitivnu korelaciju. Pomoću njega ćemo analizirati povezanost zaposlenosti i nezaposlenosti u EU od 2013. do 2022. (Čelar et al, 2014).

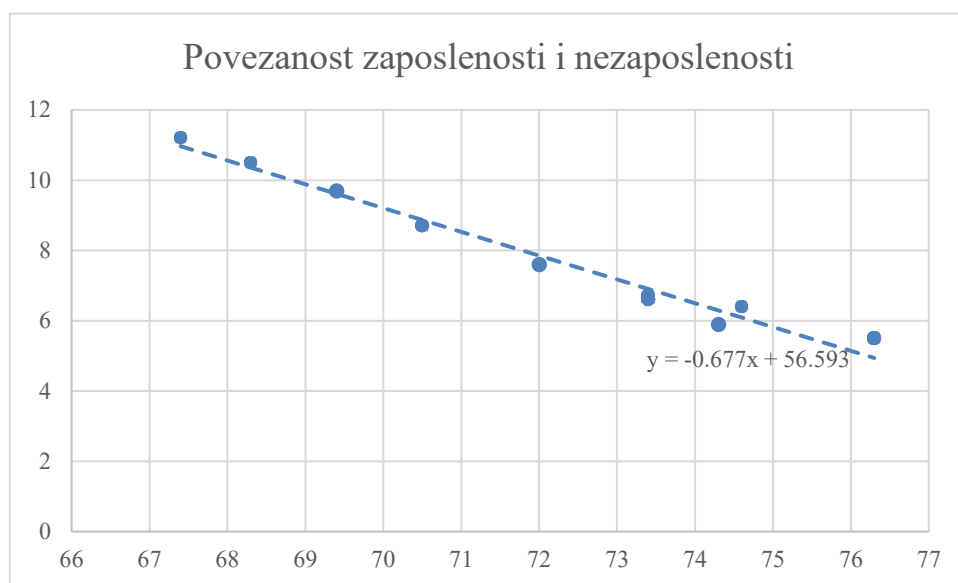
Tablica 9: Stopa zaposlenosti i zaposlenosti u EU od 2013. do 2022.

Godina	Zaposlenost	Nezaposlenost
2013	67.4	11.2
2014	68.3	10.5
2015	69.4	9.7
2016	70.5	8.7
2017	72	7.6
2018	73.4	6.6
2019	74.3	5.9
2020	73.4	6.7
2021	74.6	6.4
2022	76.3	5.5

Izvor: Izrada autora prema podacima sa Eurostata (2022.)

Na temelju podataka iz tablice 8 provodi se regresijska analiza kako bi ustanovili postoji li povezanost između zaposlenosti i nezaposlenosti. Prvi korak u regresijskoj analizi je crtanje dijagrama raspršenosti pomoću kojeg možemo uočiti je li povezanost jaka ili slaba. Ako postoji veza među odabranim varijablama, ona je linearna jer slijedi pravac linearnog trenda. Ako je veza slaba, točke su raspršene i ne postoji pravilnost u njihovom raspoređivanju.

Grafikon 5. Međuovisnost stope zaposlenosti i stope nezaposlenosti za EU od 2013. do 2022. godine.

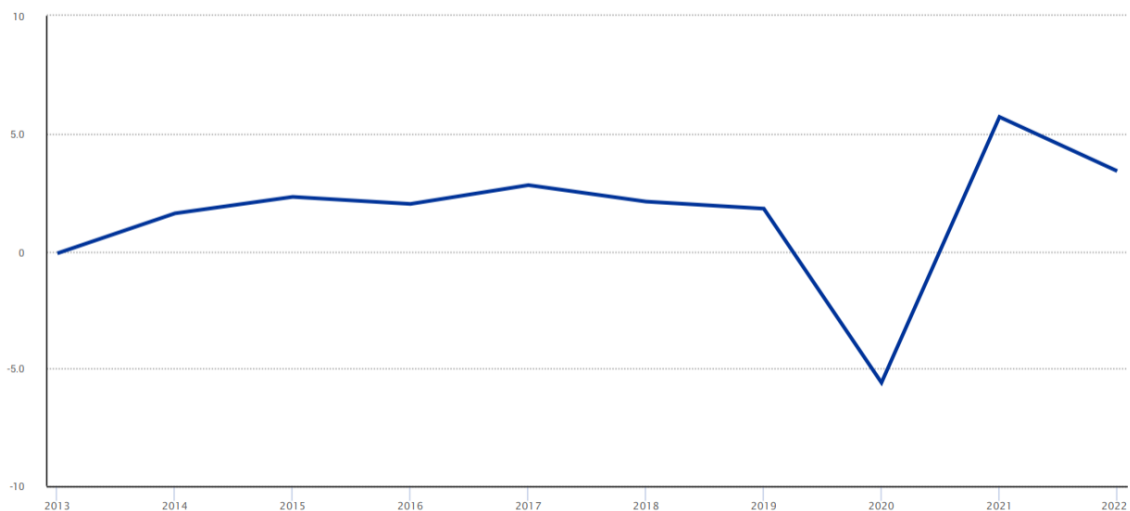
Izvor: Izrada autora prema podacima sa Eurostata (2022.)

U regresijskoj analizi postavljena zavisna varijabla je stopa nezaposlenosti, a nezavisna varijabla je stopa zaposlenosti. Na temelju dijagrama raspršenosti zaključuje se da je veza između x i y linearna jer su točke raspoređene blizu zamišljenog pravca. Iz zapisa ($y = -0.677x + 56.593$) se može zaključiti da svako povećanje stope zaposlenosti za jedan postotak u prosjeku rezultira smanjenjem nezaposlenosti za 0.67%.

Postoji negativna veza između zaposlenosti i nezaposlenosti jer se varijable kreću u suprotnim smjerovima. Nagib pravca je negativan, nagnut je prema dolje. Veći porast zaposlenosti znači manji broj nezaposlenih. Suprotno tome, veći porast nezaposlenosti znači manji broj zaposlenih.

Druga analiza se odnosi na BDP po stanovniku i stope zaposlenosti u Europskoj uniji . Bruto domaći proizvod ili BDP je osnovni makroekonomski pokazatelj koji se prati prilikom ocjene uspješnosti neke zemlje. Temeljem kretanja BDP-a ekonomisti znaju je li gospodarstvo u recesiji ili ekspanziji , koliko brzo ekonomija raste u odnosu na ostale zemlje, a ekonomske politike uvelike ovise o trenutnome BDP-u i njegovim kratkoročnim prognozama. Metodologija izračuna BDP -a je međunarodno usklađena, što znači da gotovo sve zemlje svijeta računaju BDP na isti način što omogućava međunarodne usporedbe. Također, metodologija se s vremenom mijenjala, a aktualna metodologija prema kojoj se obračunava hrvatski BDP je Europski sustav nacionalnih računa. Vremensko razdoblje za koje se izračunava BDP je najčešće jedna godina, ali većina statističkih ureda u svijetu izračunava i kvartalni BDP, svaka tri mjeseca (Obadić, 2016).

Grafikon 6. Kretanje BDP-a (%) u Europskoj uniji između 2013. i 2022. godine

Izvor: Eurostat, 2022.

U ovoj analizi prikupljeni podaci o BDP-u po stanovniku i stopi zaposlenosti u zemljama Europske unije, bit će podvrgnuti statističkoj analizi s ciljem da se utvrdi postoji li korelacija između ta dva pojma primjenom metode linearne regresije.

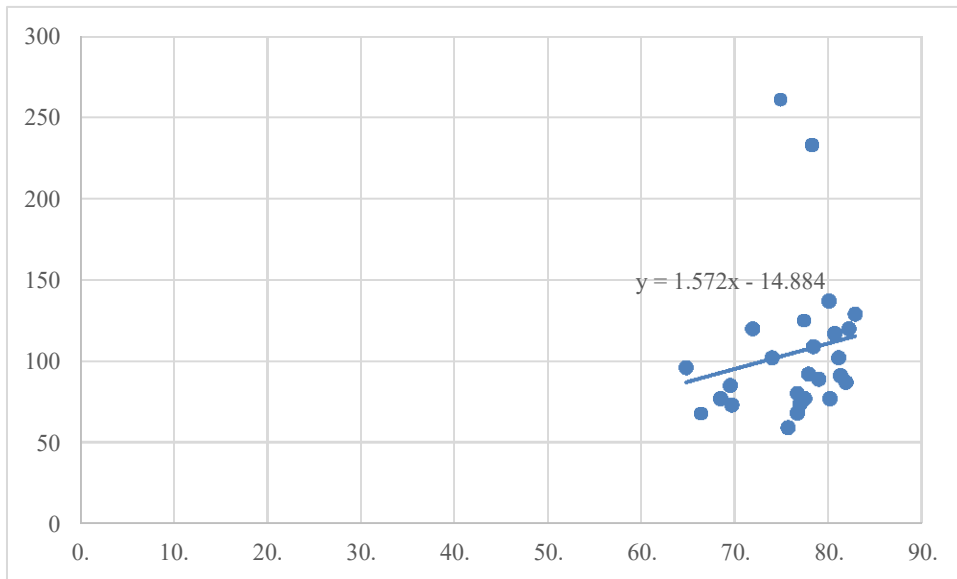
Tablica 10. Korelacija stope zaposlenosti i BDP-a po stanovniku u EU u 2022. godini

Država	Zaposlenost	BDP po stanovniku
Belgija	71.9	120
Bugarska	75.7	59
Češka	81.3	91
Danska	80.1	137
Njemačka	80.7	117
Estonija	81.9	87
Irska	78.2	233
Grčka	66.3	68
Španjolska	69.5	85
Francuska	74.0	102
Hrvatska	69.7	73
Italija	64.8	96
Cipar	77.9	92
Latvija	77.0	74
Litva	79.0	89
Luksemburg	74.8	261
Mađarska	80.2	77
Malta	81.1	102
Nizozemska	82.9	129
Austrija	77.3	125
Poljska	76.7	80
Portugal	77.5	77
Rumunjska	68.5	77
Slovenija	77.9	92
Slovačka	76.7	68
Finska	78.4	109
Švedska	82.2	120

Izvor: Eurostat, 2022.

Zavisna varijabla y predstavlja BDP po glavi stanovnika, a nezavisna varijabla x stopu zaposlenosti u zemljama Europske unije u 2022. godini.

Grafikon 7: Korelacija stope zaposlenosti i BDP-a po stanovniku u EU u 2022. godini

Izvor: Izrada autora prema podacima sa Eurostata (2022.)

Dijagram raspršenosti nam pokazuje linearnu vezu između ta dva pokazatelja. Prema rasporedu točaka može se zaključiti da je korelacija između stope zaposlenosti i BDP-a po stanovniku pozitivna. Prema regresijskoj jednadžbi $y = 1.572x - 14.884$ dolazimo do sljedećeg tumačenja: ako stopa zaposlenosti raste, BDP po stanovniku također raste. Svaki put kad stopa zaposlenosti poraste za jedan postotak, BDP po stanovniku će porasti za 1.572 jedinica.

5. ZAKLJUČAK

Na kraju ovoga rada možemo zaključiti da je problem visoke nezaposlenosti i niske zaposlenosti u većoj ili manjoj mjeri prisutan u većini zemalja Europske unije. Kako bi se pristupilo rješavanju problema, nužno je otkriti razloge nezaposlenosti. Iako je posljednje desetljeće bilo najbolje što se tiče stanja na tržištu rada, nova pandemija koja je pogodila Europu i svijet nam pokazuje da se to stanje lako promijeni na gore. U Europskoj uniji problem nezaposlenosti je izražen u manjoj mjeri nego u Hrvatskoj te je stoga i pristup rješavanja problema drugačiji. U Europskoj uniji je veliki problem nezaposlenost ugroženih skupina kao što su mladi, dugotrajno nezaposleni i žene dok u Hrvatskoj postoji problem teškog pronalaska zaposlenja za sve kategorije radno sposobnog stanovništva. Glavni razlog za niski rast zaposlenosti (samim time i suženi prostor za zapošljavanje mladih) u Hrvatskoj, usprkos visokom rastu gospodarskih aktivnosti do gospodarske krize, je neprovođenje strukturnih promjena u gospodarstvu. Uništavanje radnih mjesta uslijed likvidacije i stečaja velikog broja poslodavaca nije bilo praćeno zadovoljavajućim stvaranjem mogućnosti zapošljavanja u privatnom sektoru.

Nezaposlenost i niske stope aktivnosti uglavnom su posljedica nedovoljne potražnje za radnom snagom i neusklađenosti ponude i potražnje rada. Problem nezaposlenosti mladih zove za poboljšanje i uvođenje novih programa. U sljedećim godinama Hrvatska će, zbog visoke stope nezaposlenosti mladih, imati priliku iskoristiti stotine milijuna kuna u sklopu programa Garancije za mlade. To bi Hrvatsku naizgled moglo dovesti korak bliže prosjeku izdataka za aktivne mjere u odnosu na veličinu BDP-a, ali to će značiti dodatnu koncentraciju sredstava samo na jednu skupinu nezaposlenih osoba, zanemarujući u potpunosti zakon opadajućih prinosa koji nužno djeluje i u ovome slučaju. Analiza zaposlenosti i nezaposlenosti pokazuje negativnu vezu što nam govori da postoji obrnuta veza između tih dviju varijabli. Analiza zaposlenosti i nezaposlenosti je važna za razumijevanje tržišta rada i ekonomske stabilnosti. Na temelju provedene analize na 27 zemalja članica Europske unije u razdoblju od 2013. do 2022. godine može se zaključiti da je jedan od faktora visoke stope zaposlenosti uvođenje mjera aktivnih politika zapošljavanja.

LITERATURA

1. Bakotić, D. i Veber, N. (2023). Nedostatak radnika u Hrvatskoj: Aktivnosti poduzeća iz djelatnosti trgovine. *Oeconomica Jadertina*, 13 (1), 3-18. <https://doi.org/10.15291/oec.3980>
2. Balija, M. (2019). Iseljavanje iz Hrvatske – razvojno i/ili sigurnosno pitanje?. *Podravina*, 18 (35), 105-121. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/223348>
3. Bejaković, P. (2003). Nezaposlenost. *Financijska teorija i praksa*, 27 (4), 659-661. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/5778>
4. Bejaković, P. (2020). Važnost aktivne politike zapošljavanja i njezine evaluacije u Hrvatskoj. *Revija za socijalnu politiku*, 27 (3), 329-341. <https://doi.org/10.3935/rsp.v27i3.1762>
5. Benić, Đ. (1996). TEHNIKE PROCJENJIVANJA POTRAŽNJE. *Ekonomski misao i praksa*, 5 (1), 49-94. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/222068>
6. Bilić, N. i Jukić, M. (2014). NEZAPOSLENOST MLADIH – EKONOMSKI, POLITIČKI I SOCIJALNI PROBLEM S DALEKOSEŽNIM POSLJEDICAMA ZA CJELOKUPNO DRUŠTVO. *Pravni vjesnik*, 30 (2), 485-505. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/132450>
7. Bogut, Z. (2002). PROBLEM NEZAPOSLENOSTI I MJERE ZA NJEZINO SUZBIJANJE U SUVREMENIM GOSPODARSTVIMA. *Ekonomski misao i praksa*, 11 (1), 95-117. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/222676>
8. Čelar, D., Valečić, V., Željezić, D. i Kondić, Ž. (2014). Alati za poboljšavanje kvalitete. *Tehnički glasnik*, 8 (3), 258-268. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/129384>
9. Dizdar D. (2006). Kvantitativne metode, udžbenici sveučilišta u Zagrebu
10. GELO, J., SMOLIĆ, Š. i STRMOTA, M. (2011). SOCIODEMOGRAFSKE ODREDNICE ZAPOSLENOSTI ŽENA U HRVATSKOJ. *Društvena istraživanja*, 20 (1 (111)), 69-88. <https://doi.org/10.5559/di.20.1.04>
11. Ledenko, A. (2017). Mjere za poticanje zapošljavanja mladih. *Pravnik*, 51 (101), 105-128. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/187693>
12. Mrnjavac, Ž. (2002). RAZLIKOVANJE TIPOVA NEZAPOSLENOSTI - NEIZVODLJIVA MISIJA. *Ekonomski misao i praksa*, 11 (2), 219-237. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/222698>
13. Obadić A. et al., (2016), Gospodarstvo Hrvatske, Ekonomski fakultet Zagreb

14. Obadić, A. (2017). NEZAPOSLENOST MLADIH I USKLAĐENOST OBRAZOVNOG SUSTAVA S POTREBAMA TRŽIŠTA RADA. *Ekonomski misao i praksa*, 26 (1), 129-150. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/183552>
15. Petrović Štefanac, D. (2012). Socijalno-etički okvir problema nezaposlenosti. *Crkva u svijetu*, 47 (3), 299-321. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/89226>
16. Zdilar, A. (2021). KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA U HRVATSKOJ I EUROPSKOJ UNIJI: VAŽNOST FORMALNIH INSTITUCIJA. *Ekonomski misao i praksa*, 30 (1), 77-95. <https://doi.org/10.17818/EMIP/2021/1.4>

Internetski izvori

1. Državni zavod za statistiku (2023.) Statistički podaci, preuzeto sa <https://podaci.dzs.hr/hr/>
2. Eurostat (2023.) Nezaposleost, preuzeto sa https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/UNE_RT_A_custom_7435126/default/table?lang=en
3. Eurostat (2023.) Zaposlenost, preuzeto sa https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSI_EMP_A_custom_7472930/default/table?lang=en
4. Hrvatski zavod za zapošljavanje (2023.) Statističke publikacije, preuzeto sa <https://www.hzz.hr/usluge/publikacije-hzz-a/statisticke-publikacije/#godisnjak>
5. Porezna uprava, 2020. Dostupno na: https://www.porezna-uprava.hr/pozivni_centar/Stranice/umanjenja-osobama-do-30-godina.aspx
6. Vlada Republike Hrvatske, 2016. Dostupno na: <https://vlada.gov.hr/mjere-aktivne-politike-zaposljavanja/211>

POPIS TABLICA

Tablica 1. Tipovi aktivnih politika zapošljavanja	4
Tablica 2. Godine rođenja mladih koji imaju pravo na poreznu olakšicu.....	7
Tablica 3. Aktivno stanovništvo prema administrativnim izvorima	9
Tablica 4. Aktivno stanovništvo prema Anketi o radnoj snazi	10
Tablica 5. Stopa zaposlenosti žena u Europskoj uniji u razdoblju od 2020. do 2022. godine .	12
Tablica 6. Stopa zaposlenosti u zemljama Europske unije u razdoblju od 2020. do 2022. godine	14
Tablica 7. Stopa nezaposlenosti u zemljama Europske unije u razdoblju od 2020. do 2022. godine.....	19
Tablica 8. Nezaposlene osobe prema trajanju nezaposlenosti (2021. i 2022. godine).....	24
Tablica 9: Stopa zaposlenosti i zaposlenosti u EU od 2013. do 2022.....	25
Tablica 10. Korelacija stope zaposlenosti i BDP-a po stanovniku u EU u 2022. godini	28

POPIS ILUSTRACIJA

Grafikon 1. Grafički prikaz stope zaposlenosti u Europskoj uniji	15
Grafikon 2. Kretanje broja nezaposlenih u Hrvatskoj	16
Grafikon 3. Kretanje stope nezaposlenosti u Europskoj unije	20
Grafikon 4. Nezaposlenost mladih u Europskoj uniji	21
Grafikon 5. Međuovisnost stope zaposlenosti i stope nezaposlenosti za EU od 2013. do 2022. godine.	26
Grafikon 6. Kretanje BDP-a (%) u Europskoj uniji između 2013. i 2022. godine	27
Grafikon 7: Korelacija stope zaposlenosti i BDP-a po stanovniku u EU u 2022. godini	29

POPIS SLIKA

Slika 1. Isplate po mjerama od 2016. do 2022. (u mil. EUR).....	6
Slika 2. Korištenje potpora za zadržavanje radnih mjesta prema području djelatnosti, udio u isplatama (%).....	8